

Sygn. akt VIII U 80/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 marca 2022 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia Grzegorz Tyrka
Protokolant	Iwona Sławińska

po rozpoznaniu w dniu 3 marca 2022 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy B. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do rekompensaty

na skutek odwołania B. J.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 29 listopada 2021 r. **nr** (...) -2003

oddala odwołanie.

(-) sędzia Grzegorz Tyrka

Sygn. akt VIII U 80/22

UZASADNIENIE

Ubezpieczona B. J. urodzona (...) złożyła wniosek o prawo do emerytury z powszechnego wieku oraz o rekompensatę przewidzianą w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (tj. Dz.U. z 2021r., poz. 1924).

Ubezpieczona załączyła do wniosku świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach, w okresie od 1 marca 2002r. do 30 kwietnia 2021r., od 1 stycznia 1992r. do 4 stycznia 1999r., od 3 grudnia 2001r. do 28 lutego 2002r., od 1 marca 1999r. do 25 lutego 2002r.

Organ rentowy decyzją z 29 listopada 2021r. nr (...) przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury z powszechnego wieku emerytalnego od 22 listopada 2021r.

Decyzją z 29 listopada 2021r. nr (...) - 2003 Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonej prawa do rekompensaty, bowiem ubezpieczona nie udowodniła 15 - letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, a jedynie 6 lat, 10 miesięcy i 27 dni. Organ rentowy nie zaliczył do prac w szczególnych warunkach okresów:

- od 3 grudnia 2001r. do 30 kwietnia 2021r. na stanowisku Ordynatora Oddziału Anestezjologii i Intensywnej Terapii, ponieważ stanowisko to nie jest zaliczane do prac w szczególnych warunkach,

- od 1 marca 1999r. do 25 lutego 2002r. ze względu na rozbieżność stanowisk pomiędzy świadectwem pracy wystawionym 25 lutego 2002r., na którym za powyższy okres widnieje stanowisko: starszy asystent a zaświadczeniem o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach z 10 listopada 2021r., na którym za powyższy okres widnieje stanowisko: lekarz anestezjolog.

W odwołaniu od decyzji ubezpieczona wniosła o jej zmianę i przyznanie prawa do rekompensaty, a także zasądzenie od organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odwołująca wskazała, że w okresach nieuwzględnionych przez organ rentowy: od 1 marca 1999r. do 12 lutego 2002r. i od 1 marca 2002r. do 31 grudnia 2021r. w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała pracę w zespołach operacyjnych dyscyplin zabiegowych, wymienioną w wykazie A, dziale XII pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

ubezpieczona B. J. w okresie spornym od 1 marca 1999r. do 25 lutego 2002r. była zatrudniona w Samodzielnym Publicznym Wojewódzkim Szpitalu (...). J. D. w P. w pełnym wymiarze czasu pracy.

Zakład pracy wystawił ubezpieczonej w dniu 10 listopada 2021r. zaświadczenie o wykonywaniu w ww. okresie pracy w szczególnych warunkach, wymienionej w wykazie A dziale XII poz.1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r., na stanowisku lekarza anestezjologa.

Ubezpieczona w kolejnym okresie spornym od 1 marca 2002r. do 30 kwietnia 2021r. była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) S.A. w T. na stanowisku ordynatora (świadectwo pracy z 30 kwietnia 2021r.).

Zakład pracy wystawił ubezpieczonej w dniu 30 kwietnia 2021r. świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach stwierdzając, że w okresie od 1 marca 2002r. do 30 kwietnia 2021r. ubezpieczona pracowała w charakterze lekarza w Oddziale Anestezjologii i Intensywnej Terapii i wykonywała pracę w warunkach szczególnych wymienioną w wykazie A dziale XII pkt 1a ppkt 1 Zarządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 13 lutego 1989r. i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. oraz w Załączniku Nr 2 poz.24 do ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych.

/ dowód z: akt ZUS, akt osobowych ubezpieczonej /

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

odwołanie ubezpieczonej B. J. nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli posiada okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat. Natomiast art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych stanowi, że rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Rekompensata zgodnie z definicją legalną zamieszczoną w art. 2

pkt 5 ustawy o emeryturach pomostowych, stanowi rodzaj odszkodowania za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub pracy o szczególnym charakterze przez osoby, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej (z powodu niespełnienia warunków ustawowych do nabycia tego prawa).

Należy zaakcentować, że celem art. 2 pkt 5 ustawy o emeryturach pomostowych jest przyznanie odszkodowania za rzeczywistą utratę określonych uprawnień, co oznacza, że musi dotyczyć tylko tych ubezpieczonych, którzy ze względu na niespełnienie choćby jednego ustawowego warunku nie mogli skorzystać z dotychczasowych regulacji i nabyć prawa do emerytury w wieku niższym niż powszechny wiek emerytalny, a także nie mogli skorzystać z prawa do emerytury pomostowej.

W związku z powyższym rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła ex lege prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych lub ustawy o emeryturach pomostowych, ale nie zrealizowała tego prawa wskutek niezłożenia wniosku o świadczenie – wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 10 lipca 2018r., w sprawie III AUa 1073/18.

Należy dodać, że celem rekompensaty jest łagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Realizacja przepisu art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych polega na zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego.

Dotychczasowe rozważania wskazują, że rolą Sądu Okręgowego było przede wszystkim ustalenie, czy ubezpieczona nabyła ex lege prawo do emerytury pomostowej, z którego nie skorzystała.

Zgodnie z art. 4 tejże ustawy, prawo do emerytury pomostowej przysługuje pracownikowi, który spełnia **łącznie** następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) **przed dniem 1 stycznia 1999r.** wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) **po dniu 31 grudnia 2008r.** wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Z art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych wynika, że jednym z koniecznych warunków do przyznania emerytury pomostowej jest wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze przed dniem 1 stycznia 1999r. jak i po dniu

31 grudnia 2008r. Przed dniem 1 stycznia 1999r. może to być zarówno praca wymieniona w nowych wykazach prac (prace w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych), jak i prace wymienione w załącznikach A lub B do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych

w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43 ze zm.). Natomiast po dniu 31 grudnia 2008r. muszą to być prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, wymienione wyłącznie w nowych wykazach (praca w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych).

Należy zwrócić uwagę, że na podstawie art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych prawo do emerytury pomostowej przysługuje także osobie, która:

1. po dniu 31 grudnia 2008 roku nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, o ile osoba ta:

2. spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;

3. w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3, co oznacza, że osoba ta:

- urodziła się po dniu 31 grudnia 1948 roku,

- ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat,

- osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn,

- ma okres składkowy i nieskładkowy, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn,

- przed dniem 1 stycznia 1999 roku wykonywała prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych lub art. 32 i art. 33 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2015 roku, poz. 748 ze zm.),

- nastąpiło z nią rozwiązanie umowy o pracę.

Sąd Najwyższy wyjaśnił, że warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową w świetle art. 4 i 49 ustawy o emeryturach pomostowych, jest legitymowanie się wymaganym stażem pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze (w rozumieniu tej ustawy lub dotychczasowych przepisów) oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy o emeryturach pomostowych, a więc po 1 stycznia 2009r. Natomiast osoba ubiegająca się o emeryturę pomostową, która nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy „szczególnej” według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do tej emerytury jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy można kwalifikować jako pracę w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu obowiązujących przepisów (art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych) – wyrok z dnia 13 marca 2012r., w sprawie II UK 164/11.

Bezsporne są następujące okoliczności: ubezpieczona urodziła się po dniu 31 grudnia 1948r. i ukończyła 55 lat; ubezpieczona rozwiązała stosunek pracy; ubezpieczona legitymuje się okresem składkowym i nieskładkowym w wymiarze co najmniej 20 lat.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy wskazuje, że ubezpieczona legitymuje się co najmniej 15 letnim okresem pracy o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych, w tym okresem takiej pracy przypadającym po 31 grudnia 2008r.

W załączniku nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych wskazano w pkt 24 „ prace personelu medycznego w zespołach operacyjnych dyscyplin zabiegowych i anestezjologii w warunkach ostrego dyżuru ”.

W ocenie Sądu pracę taką ubezpieczona wykonywała w okresach spornych od 1 marca 1999r. do 12 lutego 2002r. i od 1 marca 2002r. do 31 grudnia 2021r. w charakterze lekarza anestezjologa, lekarza na Oddziale Anestezjologii i Intensywnej Terapii.

Odwołującą, jako lekarza anestezjologa, należy bowiem bezspornie zaliczyć do personelu medycznego, o którym mowa w pkt 24 załącznika nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych. W wyroku z 10 listopada 2015r. III AUa 452/15 Sąd Apelacyjny w Białymstoku odnosząc się do rozumienia pojęcia personelu medycznego wskazał, że najbliższym ustawowym kryterium pozostaje odwołanie się do art.2 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011r. o działalności leczniczej (tj. Dz.U. z 2015r., poz.618), który określa osobę wykonującą zawód medyczny. Chodzi w tym wypadku o osobę uprawnioną na podstawie odrębnych przepisów do udzielania świadczeń zdrowotnych w określonym zakresie lub w określonej dziedzinie medycyny. Osoby uprawnione do udzielania świadczeń zdrowotnych to przykładowo: lekarze, lekarze dentyści, pielęgniarki, położne, ratownicy medyczni. Członkowie personelu medycznego dyscyplin zabiegowych i anestezjologii mają prawo do emerytury pomostowej, jeżeli świadczą prace w warunkach ostrego dyżuru. Sąd Apelacyjny stwierdził i stanowisko to tutaj. Sąd w pełni podziela, że terminowi „ w ramach ostrego dyżuru ” należy nadać takie znaczenie, które obejmuje udzielanie świadczeń w ramach obowiązków pracowniczych osobom, u których występuje zagrożenie życia, czy też takiego przebiegu schorzenia, w którym z dużym prawdopodobieństwem wystąpi konieczność udzielenia pomocy w trybie nagłym. Stąd też udzielanie świadczeń zdrowotnych planowanych nie wyklucza pracy w szczególnych warunkach, ani w razie przeprowadzenia operacji, czy udzielania jej pacjentowi przebywającemu na oddziale intensywnej opieki medycznej (oddziale anestezjologii i intensywnej terapii medycznej). Zatem skoro ubezpieczona pracowała w szpitalu jako lekarz anestezjolog, lekarz anestezjolog na Oddziale Anestezjologii i Intensywnej Terapii, nie ulega wątpliwości, że wykonywała pracę w warunkach ostrego dyżuru w rozumieniu wskazanym powyżej, co potwierdził zresztą pracodawca w sporządzonych dla ubezpieczonej świadectwach wykonywania prac w warunkach szczególnych.

Skoro ubezpieczona nabyła ex lege prawo do emerytury pomostowej (spełniła przesłanki przewidziane w art. 4 jak ustawy o emeryturach pomostowych), to nie posiada prawa do rekompensaty (art. 2 pkt 5 w związku z art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych). Na mocy w/w norm prawnych oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. odwołanie należało oddalić.

(-) sędzia Grzegorz Tyrka